

Załącznik do Uchwały
nr 206/XVII/2020
Rady Miasta Ciechanów
z dnia 27 lutego 2020r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MIEJSKIEJ CIECHANÓW NA LATA 2020 -2022

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2.Charakterystyka demograficzna.....	4
2.1 Sytuacja mieszkaniowa.....	5
3.Charakterystyka systemu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów.....	7
3.1 Pomoc społeczna.....	7
3.2 Świadczenia rodzinne	10
3.3 Świadczenie wychowawcze.....	11
3.4 Rządowy Program „ Dobry Start ”	11
3.5 Świadczenia wynikające z ustawy „Za życiem”	12
3.6 Specjalistyczne usługi opiekuńcze	13
3.7 Stypendia socjalne.....	14
3.8 Asystent rodziny i system pieczy zastępczej	15
3.9 Placówka Wsparcia Dziennego.....	17
3.10 Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.....	18
3.11 Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna	21
3.12 Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna „Tęczowa Kraina”	22
3.13 Studio Terapii	23
3.14 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.....	25
4. Edukacja, kultura, sport i rekreacja	27
4.1 Szkoły, Przedszkola i Żłobki	27
4.2 Niepubliczne przedszkole Alpik.....	28
4.3 Wolontariat	30
4.4 Karta Dużej Rodziny.....	31
4.5 Organizacje pozarządowe	31
4.6 Być jak inni.....	33
4.7 Budżet Obywatelski Miasta Ciechanów	33
4.8 Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej COEK Studio	36
4.9 Programy prozdrowotne realizowane w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim	37
5. Mocne i słabe strony istniejącego systemu wspierania rodziny	37
6. Cele programu	39
7. Adresaci Programu	42
8. Realizatorzy Programu	42
9. Źródła finansowania Programu	43
10. Monitorowanie i ewaluacja Programu	43
11. Podsumowanie	43

1.Wprowadzenie

Według Powszechnej Deklaracji Praw Dziecka ONZ „rodzina jest naturalną i fundamentalną jednostką społeczeństwa i podlega ochronie ze strony zarówno społeczeństwa jak i państwa”. Rodzina jest rozumiana, jako grupa społeczna lub instytucja społeczna, wg socjologów jest najważniejszą i podstawową grupą, na której opiera się społeczeństwo. Rodzina, jako instytucja społeczna jest niewątpliwie w kręgu ciągłego zainteresowania wielu naukowców i specjalistów. Wszystkie nauki w nieustannych badaniach nad rodziną wypracowały liczne, mniej lub bardziej szczegółowe definicje, określające rodzinę i jej charakter. Najogólniej jednak określa się ją, jako podstawową komórkę społeczną. Rodzinę charakteryzuje wspólne zamieszkiwanie członków, wspólna własność oraz wspólna kultura. Każda rodzina tworzy swoją, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają stosunki między jej członkami, ich zachowania i miłość. Pomimo wielu powstałych definicji stwierdzić można jedno, że rodzina ciągle znajduje się na szczycie hierarchii wartości społecznych, a pragnienie posiadania rodziny jest czymś naturalnym.

Wpływy zmian społecznych, ekonomicznych i demograficznych na rodzinę są powszechnie zauważane. Współczesna rodzina jest obarczona trudnymi wyborami i zagrożeniami, znajduje się pod naporem wielu czynników zewnętrznych, które wpływają na gwałtowne i wielorakie przemiany. Nie ma wątpliwości, że brak czasu jest centralnym tematem wielu współczesnych rodzin. Bez wątpienia na funkcjonowanie rodziny mają wpływ także warunki bytowe powiązane ściśle z rynkiem pracy, który generuje: brak czasu, niepewność zatrudnienia, bezrobocie i wpływa na ogólne warunki życia. Ponadto rodzice napotykaą trudności w procesie wychowania dzieci. Problemy te mają różne podłoże, charakter i natężenie. Ważne jest zauważenie i reagowanie na problemy, których rodzina doświadcza w zmieniających się czasach i społeczeństwach. W związku z powyższym właściwe instytucje i służby zobowiązane są do wspierania rodziny, do podjęcia na jej rzecz określonych działań, tak by rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych uzyskały profesjonalną pomoc.

W związku z powyższym niezmiernie ważne jest wdrażanie programów i strategii dla poprawy warunków życia rodzin w ramach polityki rodzinnej. Podstawą prawną do opracowania Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadania określone w Programie będą naturalną kontynuacją zadań zrealizowanych w ramach Programu z ubiegłych lat. Program będzie określał zarówno działania ukierunkowane na wspieranie rodzin, jak i działania

profilaktyczne oraz upowszechniające działania prorodzinne. Odbiorcami Programu są rodziny mieszkające w Gminie Miejskiej Ciechanów, a w szczególności borykające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz innymi problemami społecznymi.

2.Charakterystyka demograficzna

Ciechanów jest miastem położonym w województwie mazowieckim, leży nad rzeką Łydynią, ok. 100 km na północ od Warszawy, jest siedzibą powiatu ciechanowskiego. W ostatnich latach miasto bardzo się rozwinęło, jest prowadzonych wiele interesujących inwestycji.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba ludności w Gminie Miejskiej Ciechanów zmalała o 174 osoby. Dla porównania w analogicznym okresie liczba ludności w całej Polsce także zmalała o 21844 osoby, natomiast już w samym województwie mazowieckim miała tendencję rosnącą –wzrosła o 37514 osoby.

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkańców w Gminie Miejskiej Ciechanów		
	2016	2017	2018
Polska	38 432 992	38 433 558	38 411 148
Mazowieckie	5 365 898	5 384 617	5 403 412
Ciechanów Gmina miejska	44 383	44 303	44 209

Źródło: GUS stan na 31.12.2018r.

Analizując dane dotyczące struktury ludności w Gminie Miejskiej Ciechanów według wieku zauważa się wzrost liczby osób w wieku 0-3 lat oraz 7-19 lat. Ilość dzieci w wieku 4-6 lat nieznacznie zmalała.

Wiek	Liczba mieszkańców według grup wiekowych w Gminie Miejskiej Ciechanów		
	2016	2017	2018
0-3	1691	1768	1800
4-6	1364	1341	1330
7-19	5252	5248	5266

Źródło: GUS

Pomimo, że liczba mieszkańców w Gminie się zmniejszyła to mimo wszystko liczba urodzeń w Gminie Miejskiej Ciechanów w ostatnich latach zwiększyła się, co można zaobserwować również na terenie całego kraju.

Jednostka terytorialna	Urodzenia żywe na 1000 ludności		
	2016	2017	2018
Polska	9,95	10,46	10,11
Mazowieckie	11,12	11,51	11,22
Ciechanów Gmina Miejska	9,50	10,92	10,06

Źródło: GUS

W ubiegłych latach można także zauważyć, że saldo migracji w Gminie Miejskiej Ciechanów było ujemne.

Jednostka terytorialna	Saldo migracji		
	2016	2017	2018
Ciechanów	-173	-121	-55

Źródło : GUS

2.1 Sytuacja mieszkaniowa

Gmina Miejska Ciechanów posiada w swoich zasobach lokale mieszkaniowe, które są przyznawane mieszkańcom spełniającym warunki do ich otrzymania. Z danych uzyskanych z Wydziału Mieszkaniowego Urzędu Miasta Ciechanów wynika, że w zasobach Gminy znajduje się ponad półtora tysiąca mieszkań możliwych do wynajęcia na czas nieoznaczony oraz niespełna trzysta lokali socjalnych. Poniższa tabela przedstawia sytuację lokalową w Gminie Miejskiej Ciechanów w ostatnich latach.

	2016		2017		2018	
	Lokale socjalne	Lokale na czas nieokreślony	Lokale socjalne	Lokale na czas nieokreślony	Lokale socjalne	Lokale na czas nieokreślony
Liczba lokali w mieszkaniowych zasobach Gminy	284	1572	281	1571	280	1501
Liczba złożonych wniosków o przydział lokali	17	76	14	77	19	71
Liczba lokali przydzielonych	9	29	6	13	11	28

Źródło: UM w Ciechanowie

Natomiast kolejna tabela przedstawia sytuację mieszkaniową w Gminie Miejskiej Ciechanów w ostatnich 3 latach.

	2016		2017		2018	
	Lokale socjalne	Lokale na czas nieoznaczony	Lokale socjalne	Lokale na czas nieoznaczony	Lokale socjalne	Lokale na czas nieoznaczony
Liczba rodzin oczekujących na lokal mieszkalny w tym dla -osoby samotnej -rodziny	40	99	46	103	26	135
	80	243	78	273	47	283
Przeciętny okres oczekiwania na lokal mieszkalny (w latach)	8	10	8	10	8	10

Źródło: UM w Ciechanowie

Z analizy danych zawartych w dwóch powyższych tabelach wynika, że liczba rodzin jest wyższa niż liczba jednoosobowych gospodarstw domowych na liście oczekujących na wskazanie lokalu socjalnego oraz na lokal na czas nieoznaczony. Długi okres oczekiwania na lokale wynika ze zbyt małej ich ilości.

3. Charakterystyka systemu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2020-2022 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. W Gminie funkcjonuje wiele różnorodnych instytucji i organizacji, mających w obrębie swoich zainteresowań działania ukierunkowane na rodzinę i dziecko, zostaną one w poniższym programie po krótko opisane, zaczynając od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

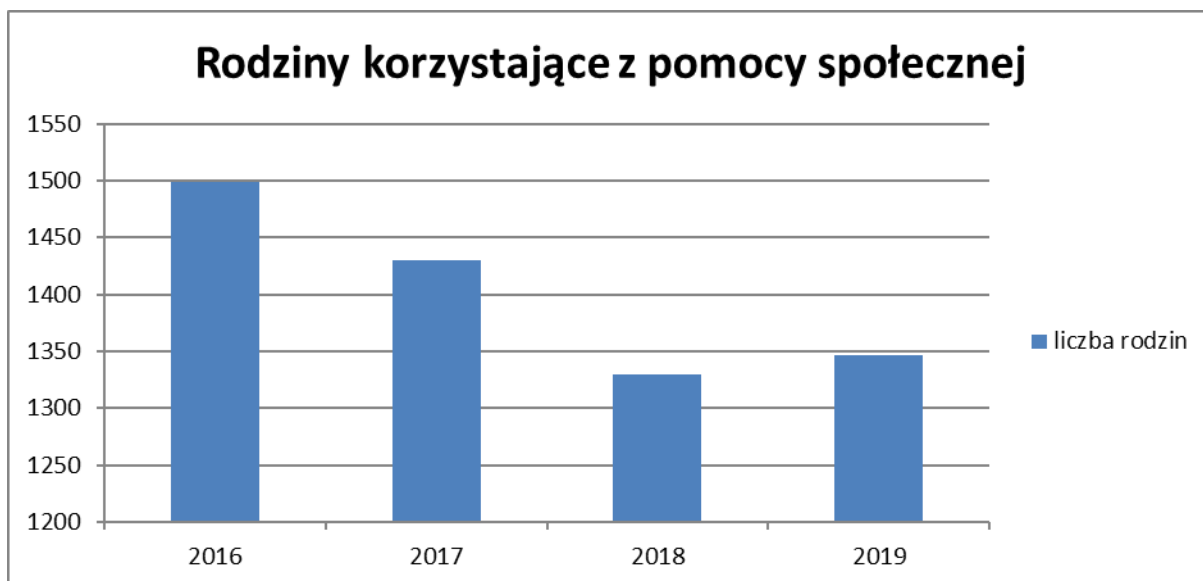
3.1 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna udzielana jest mieszkańcom miasta, którzy nie radzą sobie z zaspokajaniem podstawowych potrzeb bytowych i rozwiązywaniem codziennych problemów we własnym zakresie, wymagając tym samym zewnętrznego wsparcia. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie oferuje pomoc materialną, rzeczową, usługową, pracę socjalną. Ponadto koordynuje działania Zespołu Interdyscyplinarnego, przedstawicieli instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podejmuje czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przyznaje i wypłaca świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny.

Ustawa o pomocy społecznej określa rodzaje zasiłków, kryterium dochodowe, wysokości świadczeń i zasady ich waloryzowania. System świadczeń pieniężnych oparty jest na trzech podstawowych rodzajach zasiłków: zasiłku stałym, okresowym i celowym. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701,00 złotych,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 528,00 złotych.

Z roku na rok spada liczba decyzji dotyczących zasiłku celowego i okresowego. Zmniejszająca się liczba wydawanych decyzji administracyjnych, jest efektem spadku liczby środowisk korzystających z pomocy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie.

Źródło: Dane MOPS w Ciechanowie

Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na pomoc niemieszczącą się w płaszczyźnie finansowej, usługowej czy w naturze. Coraz częściej osoby korzystające z pomocy społecznej poszukują wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego, czy w postaci pracy socjalnej. W dzisiejszych czasach ubóstwo staje się pojęciem względnym, rodziny z uwagi na polepszenie się ich sytuacji finansowej, ukrywają swoje problemy. Pracownicy muszą wykazać się umiejętnościami prowadzenia szeroko rozumianej pracy socjalnej. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Jest ukierunkowana na rozwiązywanie różnych problemów dotyczących osób lub rodzin, powodujących określone dysfunkcje w ich życiu lub prowadzących do ich wykluczenia społecznego. Celem pracy socjalnej w wymiarze jednostkowym jest doprowadzenie, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału osób, których dotyczy, do osiągnięcia stanu, w którym osoby te, na miarę własnych możliwości, będą mogły funkcjonować w społeczności lokalnej, wypełniać prawidłowo role społeczne i posiadać dostęp do określonych dóbr.

	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej	1367	1329	1330	1195
-ilość osób w rodzinie	2931	2694	2669	2385

Źródło: Dane MOPS w Ciechanowie

W związku z powyższym istotną rolą w działaniu pracowników socjalnych jest zawieranie kontraktów socjalnych, tj. pisemnej umowy pomiędzy Klientem, a pracownikiem socjalnym określającej uprawnienia i zobowiązania obu stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań, zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Poniższe wyniki skłaniają do podjęcia głębszego namysłu nad zaplanowaniem skutecznych działań i wskazaniem kierunku tych działań w zakresie oferowanych form wsparcia.

	2016	2017	2018	2019
Ilość zawartych kontraktów socjalnych	56	81	71	75

Źródło: Dane MOPS w Ciechanowie

Z liczby rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej, duży procent stanowią rodziny mające na utrzymaniu małoletnie dzieci. Sporą część tych rodzin, cechuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

	Rodziny korzystające z pomocy społecznej			
	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin wychowujących dzieci	527	495	458	435
Liczba rodzin w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	144	142	141	167

Źródło: Dane MOPS

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej dużą popularnością niezmiennie cieszą się świadczenia przyznawane w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Od 2019 roku program zmienił nazwę i obecnie jest realizowany w ramach „Posiłek w szkole i w domu”. Świadczenia otrzymują rodziny, w których dochód nie przekracza 150% ustawowego kryterium dochodowego. Z tej formy pomocy korzystają zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe, które z powodu choroby, niepełnosprawności, czy braku

pracy potrzebują tego rodzaju wsparcia. W ramach programu dzieci i dorośli mogą korzystać z posiłków lub otrzymywać świadczenie pieniężne na zakup posiłków. Dzieci ze szkół podstawowych

i gimnazjów korzystały głównie z posiłków w stołówkach szkolnych. Młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych i osoby dorosłe, otrzymywały świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub posiłki w stołówce PCK Oddział w Ciechanowie.

	Rodziny korzystające z pomocy w formie świadczeń z programu rządowego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”			
	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z programu	645	630	614	625
-liczba osób w tych rodzinach	1935	1890	1848	1875
Liczba dzieci korzystających z dożywiania	701	655	599	538
- w placówkach oświatowych	320	270	244	210
-w formie świadczeń pieniężnych	655	611	588	489

Źródło: Dane MOPS w Ciechanowie

3.2 Świadczenia rodzinne

Zadania określone ustawą o świadczeniach rodzinnych obejmują w szczególności przyznawanie oraz wypłatę takich świadczeń jak:

- zasiłki rodzinne wraz z dodatkami,
- świadczenie opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy),
- zasiłki dla opiekuna,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka,
- świadczenia rodzicielskie.

O świadczenia rodzinne mogą ubiegać się osoby, u których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674,00 zł, a w przypadku rodzin wychowujących dziecko

niepełnosprawne 764,00 zł. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin i kwoty wypłaconych świadczeń.

	Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	1109	1130	1193	1245
Kwota świadczeń w złotych	4 394 778	4 553 702	4 549 969	4 287 788

Źródło: sprawozdania Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miejskiej Ciechanów

3.3 Świadczenie wychowawcze

Do systemu świadczeń rodzinnych od kwietnia 2016 roku dołączyła nowa forma wsparcia, świadczenie wychowawcze realizowane w ramach Programu Rodzina 500+. Program przewidywał do czerwca 2019 roku wypłaty świadczenia wychowawczego w wysokości 500,00 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Dla rodzin o niskich dochodach wsparcie obejmowało, także pierwsze lub jedyne dziecko, przy spełnieniu ustawowego kryterium 800,00 zł lub 1 200,00 zł w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego. Od lipca 2019 roku świadczenie wypłacane jest na każde dziecko.

	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze	2899	2803	2656	3657
Liczba dzieci w rodzinach	4245	4574	4291	7411
Kwota wypłaconych świadczeń	17 482 325	23 303 558	22 976 762	32 804 288

Źródło: Dane MOPS w Ciechanowie

3.4 Rządowy Program „Dobry Start”

Program „Dobry Start” jest kolejnym komponentem kompleksowej i długofalowej prowadzonej przez rząd polityki rodzinnej. Szczegółowe warunki realizacji rządowego programu „Dobry Start” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku.

Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 lat (także w przypadku ukończenia 20 lat w bieżącym roku przed

rozpoczęciem roku szkolnego). Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia (także w przypadku ukończenia 24 lat w bieżącym roku przed rozpoczęciem roku szkolnego).

Wsparcie z programu „Dobry Start” należy się rodzicom, opiekunom prawnym i faktycznym, (opiekun faktyczny to osoba, która sprawuje opiekę nad dzieckiem i wystąpiła do sądu o jego przysposobienie), rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych i dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych.

Świadczenie „Dobry Start” wynosi 300,00 zł jednorazowo na dziecko i jest, co do zasady niepodzielne, jednak, podobnie jak w przypadku świadczenia wychowawczego, gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia dobry start ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia dobry start (czyli 150,00 zł) – § 5 ust. 2 rozporządzenia.

W 2018 roku świadczenie „Dobry start” wypłacono 3 512 rodzinom, w tym na 4 570 dzieci, kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 1 370 400,00 zł.

3.5 Świadczenia wynikające z ustawy „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa „Za życiem”, Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin. Jednym z elementów Ustawy jest jednorazowe świadczenie pieniężne, w wysokości 4 000,00 zł, które nie jest uzależnione od dochodu w rodzinie. Przysługuje ono rodzinie, w której urodzi się żywe dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą, która zagraża jego życiu, a powstała w prenatalnym okresie rozwoju lub podczas porodu.

	2017	2018	2019
Liczba rodzin, którym wypłacono świadczenie w ramach ustaw Za Życiem	3	6	1
Liczba dzieci na które wypłacono świadczenie	3	6	1
Kwota świadczeń wypłaconych z złotych	12 000	24 000	4 000

Źródło : Dane MOPS Ciechanów

Rodziny mogą liczyć również na inne formy wsparcia. Dla kobiety i jej dziecka, są to świadczenia opieki zdrowotnej w szczególności diagnostyka prenatalna, wsparcie psychologiczne, rehabilitacja lecznicza, zaopatrzenie w wyroby medyczne, opieka paliatywna i hospicyjna oraz porady laktacyjne. Wsparcie obejmuje, także zapewnienie dostępu rodzinom, w szczególnych sytuacjach, do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę. Doradztwo dotyczy realizacji indywidualnych potrzeb rodziny. Każda kobieta i jej rodzina może również skorzystać z pomocy i wsparcia asystenta rodziny, którego zadaniem jest:

- pomoc w dotarciu do miejsc oraz specjalistów, gdzie rodzina może otrzymać wsparcie,
- pomoc w uzyskaniu pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- pomoc w załatwianiu spraw w różnych instytucjach w imieniu rodziny na podstawie upoważnienia,
- opracowanie wspólnie z kobietą w ciąży i/lub rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia,
- pomoc w zakresie pielęgnacji i opieki nad niemowlęciem,
- pomoc w codziennej organizacji życia rodziny, np. planowanie sposobów spędzania czasu wolnego.

3.6 Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Na podstawie art. 18 ust 3 ustawy o pomocy społecznej Gmina organizuje i świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze. Szczegółowe przepisy dotyczące m.in. rodzaju usług i kwalifikacji osób świadczących takie usługi, określone są w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa, jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić. Pomoc dostosowana jest do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego świadczonego przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są skierowane do osób dorosłych (wykazujących zaburzenia wymienione w art.3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego)

oraz w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, pozbawionych dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych.

W analizowanym okresie tj. w latach 2016-2018 z takich usług skorzystało jedno dziecko z terenu Gminy Miejskiej Ciechanów. Ponadto w 2019 roku Gmina Miejska Ciechanów realizowała Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych- edycja 2019”. Strategicznym celem Programu było wsparcie społeczne w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych osób niepełnosprawnych w wieku do 75 roku życia oraz dla dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału, na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wysokość ponoszonych kosztów za korzystanie z usług jest zależna od dochodu osoby lub rodziny, ilości godzin oraz wysokości stawki godzinowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba zainteresowana może być częściowo lub całkowicie zwolniona z ponoszenia odpłatności.

3.7 Stypendia socjalne.

Na stypendia materialne mogą liczyć uczniowie szkół, którzy realizują obowiązek szkolny oraz zamieszkują na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów. Pomoc udzielana jest uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Stypendium szkolne może być udzielone poza świadczeniem pieniężnym w formie pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.

	Stypendia socjalne dla uczniów i zasilki szkolne			
	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	840	758	327	277
Kwota świadczeń w złotych	436 006	436 104	426 230	316 903

Źródło: Dane MOPS Ciechanów

3.8 Asystent rodziny i system pieczy zastępczej

W sytuacji, gdy rodzina sama nie potrafi sobie poradzić z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny pracujący z rodziną, widząc konieczność wprowadzenia asystenta, sporządza wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. W wywiadzie przedstawiane są obszary dysfunkcji występujących w rodzinie. Po zatwierdzeniu wniosku przez dyrektora asystent rodziny rozpoczyna pracę z rodziną. Zadania asystenta rodziny skupiają się głównie w podniesieniu kompetencji społecznych, na pomaganiu w budowaniu prawidłowego wzorca rodzica, wzmocnieniu jego kompetencji. Asystent rodziny uczy rodzinę rozplanowywać budżet domowy, wyrabia w rodzicach prawidłowe nawyki higieniczne, jak również związane z utrzymywaniem porządku, pomaga egzekwować obowiązki od dzieci itp. Głównym celem w pracy asystenta rodziny jest wspieranie rodziny w taki sposób, aby prawidłowo wywiązywali się ze sprawowania władzy rodzicielskiej i aby nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Na przestrzeni lat widać tendencję wzrostową w zakresie liczby rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny. W badanym czasie wzrósł również czas pracy z rodziną i liczba rodzin zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny przez Sąd.

	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny			
	2016	2017	2018	2019
Liczba asystentów rodziny	4	4	4	3
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta	47	53	55	49
Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną	19 miesięcy	19 miesięcy	24 miesiące	26 miesięcy
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem	10	11	11	9

Źródło: Dane MOPS

Pomimo pracy wielu służb i instytucji niestety czasem dochodzi do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy jest wiele i są one różne, zazwyczaj sytuacje te są złożone i skomplikowane. Jednak do najczęściej występujących powodów należą niewydolność opiekuńczo - wychowawcza rodziców, często połączona z problemem uzależnienia, śmierć rodziców, pobyt poza granicami kraju lub ich pobyt w zakładzie karnym. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin i dzieci w ostatnich latach, wobec których Sąd wydał postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej.

	Liczba postanowień o umieszczenie w pieczy zastępczej wydanych przez Sąd w Gminie Miejskiej Ciechanów			
	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	5	4	4	10
Liczba dzieci	5	5	4	16

Źródło: Dane MOPS

Dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, opiekę i wychowanie zapewnia się w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, poprzez pobyt dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych i niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Piecza zastępcza to czasowa forma opieki, w której ani placówka ani rodzina zastępcza nie przejmują pełnej władzy rodzicielskiej nad przyjętymi do siebie dziećmi. Dzieci przebywają w pieczy zastępczej do czasu uregulowania ich sytuacji, tj. adopcji lub powrotu do rodziny naturalnej. Gmina partycypuje w kosztach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej (zadania własne gminy). Wysokość kosztów ponoszonych za pobyt dzieci przez gminę jest uzależniona od czasookresu, w którym dziecko przebywa w pieczy.

	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej			
	2016	2017	2018	2019
Rodziny zastępcze	22	21	20	42
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	5	5	4	8
Wydatki w zł	202.689,81	270.167,71	273.148,98	311.644,71

Źródło: Dane MOPS

Z ww. danych wynika, że liczba dzieci w pieczy zastępczej z Miasta Ciechanów w latach 2016-2018 utrzymuje się na podobnym poziomie, z tendencją spadkową. Należy zaznaczyć jednak, że koszty związane z utrzymaniem dzieci w pieczy zastępczej, pomimo spadku ich liczby znacznie wzrosły. Wynika to głównie z tego, że wysokość kosztów ponoszonych za pobyt dzieci przez gminę jest uzależniona od czasookresu, w którym dziecko przebywa w pieczy zastępczej. W pierwszym roku gmina obciążona jest 10%, w drugim 30 %, a w trzecim i kolejnych latach 50% kosztów związanych z długookresowym pobytem dziecka w pieczy.

3.9 Placówka Wsparcia Dziennego

Rodziny wychowujące dzieci, szczególnie w wieku szkolnym, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności w nauce, itp. W takich przypadkach dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego znajdującej się na terenie Ciechanowa. Placówka Wsparcia Dziennego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, może być prowadzona w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówka wsparcia dziennego pod nazwą Świetlica Środowiskowa jest placówką opiekuńczą, została utworzona w ramach projektu „Dzieci nasza wspólna sprawa” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i działa w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie od 1 października 2016 roku.

Placówka początkowo przeznaczona była jedynie dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, nabór dzieci do placówki przeprowadzali pracownicy socjalni, zgodnie z potrzebami w tym zakresie. Do placówki stale uczęszczało 28 dzieci w wieku od 7 do 15 lat zamieszkujących na terenie miasta Ciechanów. Od stycznia 2019 roku decyzją Prezydenta Miasta Ciechanów zwiększono liczbę miejsc w placówce do 52. Do Placówki mogą uczęszczać dzieci i młodzież z terenu miasta Ciechanów, w wieku 6-18 lat. Placówka zapewnia:

- pomoc przy odrabianiu lekcji w okresie szkolnym,
- zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, tematyczne, socjoterapeutyczne,
- wsparcie psychologiczne w formie zajęć indywidualnych i grupowych, w tym spotkania z rodzicami,
- wsparcie pedagogiczne,

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (indywidualne) z j. polskiego, j. angielskiego, matematyki,
- zajęcia rozwijające umiejętności:
  - informatyczne
  - społeczne i obywatelskie
  - artystyczne
  - sportowe: pływanie, jazda na łyżwach, gry na boisku.

Należy nadmienić, że w ramach projektu „Wsparcie PCK dla dzieci i młodzieży” realizowanego w ramach priorytetu IX „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, na terenie gminy funkcjonował również w okresie od września 2017 roku do sierpnia 2019 roku, Punkt Wsparcia Dziennego, który był współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Punkt funkcjonuje nadal.

Celem prowadzonych zajęć w ww. Placówkach jest wyrównywanie deficytów rozwojowych oraz kształtowanie postaw rozwoju osobistego poprzez ukierunkowanie na rozbudzanie w dzieciach ciekawości świata i motywacji do działania. Rozwój poszczególnych kompetencji będzie miał kluczowe znaczenie, ponieważ przyczyni się do prawidłowego wypełniania poszczególnych ról społecznych w dorosłym życiu.

3.10 Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień (BPIRPU) realizuje zadania własne gminy w zakresie problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przemocy w rodzinie. BPIRPU zapewnia osobom uzależnionym, rodzinom, osobom doświadczającym przemocy dostęp do pomocy w formie terapeutycznej, prawnej, psychologicznej i pedagogicznej. Działalność BPIRPU jest bardzo rozwinięta zajmują się m.in. organizacją specjalistycznych szkoleń z zakresu problematyki alkoholowej oraz nowoczesnych oddziaływań profilaktycznych dla grup zawodowych, organizowaniem pracy punktów konsultacyjnych funkcjonujących w godzinach popołudniowych dla osób uzależnionych od alkoholu, ofiar przemocy oraz dzieci i młodzieży, organizowaniem kolonii i obozów z programem profilaktycznym. Ponadto dzieci z rodzin zagrożonych alkoholizmem mają możliwość skorzystania z zajęć opiekuńczo-wychowawczych. Dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia organizowane przez BPIRPU. Poniższe tabele przedstawiają pokrótce

działalność BPIRPU. Pierwsza z nich przedstawia zadania realizowane w zakresie wzmocnienia funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Zadania realizowane przez instytucję w zakresie wzmocnienia zachowań umożliwiających prawidłowy przebieg procesu wychowania w 2018r	Liczba uczestników
Programy profilaktyczne i edukacyjne wspierające wychowanie dzieci i młodzieży „Co rodzice powinni wiedzieć o narkotykach i dopalaczach”	200 rodziców
Realizowane zadania:	
Praca psychologiczna dzieci i młodzieży (praca w kontakcie indywidualnym)	360 dzieci
Pomoc psychologiczna dla rodziców	168 rodziców
Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze	100 dzieci
Inicjatywy profilaktyczne -wycieczki	142

Źródło: dane BPIRPU

Z poniżej przedstawionych wykresów wynika, że zdecydowanie mniej dzieci w ostatnich latach skorzystało z zajęć opiekuńczo-wychowawczych oferowanych przez BPIRPU, mniej dzieci skorzystało również z udziału w zorganizowanym wypoczynku.

Źródło: Dane BPIRPU

Źródło: Dane BPiRPU

Poniższa tabela przedstawia szkolenia mające na celu podnosić kompetencje pracowników wspierających dzieci i rodziny.

Szkolenia prowadzone dla pracowników instytucji wspierających dzieci i rodziny	
2016r	
Nazwa szkolenia	Liczba osób
Trening zastępowania Agresji	12
Co to jest FAS i jak go można leczyć?	30
ABC konstruowania programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	14
Dopalacze- nowe oblicze uzależnienia	40
2017r	
Nazwa szkolenia	Liczba osób
Zachowania seksualne dzieci i młodzieży. Jak je identyfikować i rozumieć. Jak na nie reagować?	21
Praca z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych –strategie diagnostyczne, profilaktyczne i interwencyjne	18
Zaburzenia zachowania-geneza, przejawy i strategie postępowania	18
Agresja w szkole. Przeciwdziałanie	17
Sztuka skutecznego komunikowania się	13
Trening asertywności	22
Negocjacje i mediacje jako forma pomocy w rozwiązywaniu konfliktów	20
Wspieranie rozwoju i edukacji dziecka z FAS	29

Narkotyki i dopalacze. Marihuana-fakty bez mitów	30
2018r	
Nazwa szkolenia	liczba osób
Trudności wychowawcze u dzieci po doświadczeniu traumy. Autonomiczny Układ Nerwowy -możliwość regulacji	34
Szkoła Profilaktyki (dwie edycje)	36
Trening Zastępowania Agresji	12
Rozpoznawanie zachowań narkotykowych. Pomoc przedmedyczna dla osób pod wpływem narkotyków	210

Źródło : dane BPIRPU

3.11 Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna udziela pomocy dzieciom i młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom. Zadaniem Poradni jest w szczególności:

1. diagnozowanie dzieci i młodzieży w celu określenia indywidualnych możliwości psychofizycznych, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu,
2. udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
3. realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych.

Pracownicy Poradni udzielają porad i konsultacji. Rodzaje oferowanej pomocy w tym zakresie to konsultacje i porady indywidualne dla dzieci i młodzieży, konsultacje logopedyczne, w tym dla osób jękających się, konsultacje i porady dla rodziców i nauczycieli. Na wniosek rodzica Poradnia pomaga w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego lub pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego. Pracownicy Poradni prowadzą również zajęcia grupowe dla dzieci i młodzieży określone szczegółowo w ofercie Poradni na dany rok szkolny, prowadzą również zajęcia dla dzieci i młodzieży na terenie szkół i placówek.

W poradni prowadzone są zajęcia w ramach pomocy bezpośredniej dla dzieci:

- Terapia logopedyczna
- Grupowe zajęcia dla dzieci i młodzieży z niepełnością mowy

- Terapia pedagogiczna (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne)
- Konsultacje i instruktaż do pracy w domu z uczniami z trudnościami w nauce
- Terapia EEG Biofeedback
- Zajęcia zwiększające gotowość szkolną
- Zajęcia stymulujące rozwój
- Psychoterapia dla młodzieży
- Terapia rodzin, porady wychowawcze.

Ponadto w Poradni oferowane są zajęcia „Szkoła dla rodziców” prowadzone według programu „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby do nas mówiły”.

3.12 Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna „Tęczowa Kraina”

Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Tęczowa Kraina” oferuje pomoc dzieciom i ich rodzicom. W Poradni jest prowadzona działalność diagnostyczna, terapeutyczna, profilaktyczna, wychowawcza, doradcza i edukacyjna. Organizowana jest także terapia w zakresie rehabilitacji ruchowej oraz integracji sensorycznej, jak również terapia widzenia. Kadre stanowi interdyscyplinarny zespół specjalistów: psychologów, terapeutów integracji sensorycznej i rehabilitantów, pedagogów specjalnych, logopedów, tyflop pedagoga, którzy w trosce o dobro podopiecznych, poprzez chęć niesienia w pełni profesjonalnej pomocy, ustawicznie podnoszą swoje kwalifikacje. Poradnia „Tęczowa Kraina” nie jest objęta rejonizacją, pacjenci przyjmowani są niezależnie od ich miejsca zamieszkania.

W Poradni można zdiagnozować trudności dydaktyczne i emocjonalne dzieci. Prowadzona jest bezpłatna terapia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dla dzieci, które posiadają stosowną opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie wydaną przez uprawnioną placówkę. Działania skierowane są zarówno do dzieci, ich rodziców i wychowawców, jak również młodzieży, którym oferowane jest wsparcie psychologiczne. Zgodnie z aktualnym prawem oświatowym w Poradni wydawane są opinie dotyczące:

- przyspieszenia obowiązku szkolnego,
- odroczenia od obowiązku szkolnego,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,

- objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce,
- specjalistyczne opinie diagnostyczne.

Opinie te są honorowane w placówkach edukacyjnych. Ponadto są wydawane diagnozy i opinie na potrzeby innych podmiotów, np. służby zdrowia.

3.13 Studio Terapii

Studio Terapii to placówka mająca na celu wspieranie rodzin i ich dzieci poprzez różnego rodzaju usługi z zakresu logopedii, pedagogiki, integracji sensorycznej i psychologii. Celem placówki jest działanie w kierunku tworzenia najlepszych warunków edukacji, rozwoju oraz opieki i rehabilitacji dla osób potrzebujących pomocy. W Studio Terapii prowadzona jest kompleksowa indywidualna diagnoza logopedyczna i pedagogiczna. Prowadzone są także zajęcia korekcyjno-kompensacyjne dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w nauce czytania i pisania oraz terapia ręki podczas autorskich zajęć „Grafolandia” – wspomaganie małej i dużej motoryki. Program terapii dostosowany jest zawsze do indywidualnych potrzeb dziecka. W Studio Terapii możemy znaleźć zajęcia indywidualne oraz grupowe.

W indywidualnych możemy wyróżnić zajęcia:

- Logopedyczne wskazania: autyzm, dziecięce porażenie mózgowe, rozszczep wargi i podniebienia, jąkanie, niedosłuch, niepełnosprawność złożona, wady wymowy, opóźniony rozwój mowy, dysleksja, dysgrafia, dyskalkulia
- Pedagogiczne
- Integracji sensorycznej
- Fizjoterapeutyczne
- Nauki czytania
- Terapie Autyzmu i Terapie Zespołu Aspergera
- Poradnictwo dla rodziców
- Elektrostymulacje podniebienia miękkiego i języka. Szczególne wskazania do zabiegów elektrostymulacji mają pacjenci: po operacji rozszczepu podniebienia, z opóźnionym rozwojem mowy, z zaburzeniami mowy (dyslalia), z mową nosową (rynolalia), z afazją mowy, z dyzartrią. Do elektrostymulacji wykorzystuje się wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny.

W grupowych natomiast:

- Logorytmikę dla Smyka (dla dzieci w wieku 2-6 lat) są to zajęcia autorskie, połączenie słowa, muzyki i ruchu. Są inspirującym narzędziem wspomagającym rozwój dziecka,

będąc jednocześnie atrakcyjne dla małych podopiecznych. Angażuje wszystkie zmysły dziecka, wywierając dobroczynny wpływ na koordynację słuchowo-ruchową, koncentrację, pamięć, emocje oraz harmonię i płynność ruchów. Zabawy logorytmiczne kształtują ruchy całego ciała, przez co pośrednio wpływają na usprawnianie narządów mowy, a zatem wpływają na jej jakość. Ćwiczenia logorytmiczne są ważnym elementem w kierowaniu społeczną aktywnością dzieci. Wraz z rozwojem ruchowym następuje rozwój sfery poznawczej i emocjonalnej.

- Akademia Małych Artystów – zajęcia logopedyczno-teatralne. Na zajęciach wspiera się procesy adaptacyjne, intelektualne, emocjonalne, społeczne i komunikacyjne
- Zajęcia uspołeczniające dla najmłodszych "strach nie jest taki straszny". Podczas zajęć w małych grupach dziecko jest uczone funkcjonowania w grupie rówieśniczej, wzmacnia się jego pozytywny obraz siebie, motywuje do działania. Rodzicom natomiast udziela się informacji jak postępować w kryzysowych momentach. Dodatkowo do zajęć włącza się podstawy nauki czytania i elementy matematyki.
- „Akademia Specjalistów”- zajęcia z nauki czytania metodą sylabową (symultaniczno-sekwencyjną). Zajęcia organizowane w dwóch grupach wiekowych: (4-5) oraz (6-8). Metoda symultaniczno-sekwencyjna (metoda sylabowa, metoda krakowska) to skuteczna metoda nauki czytania opracowana przez doświadczonego logopedę. Metoda wykorzystywana jest przez terapeutów pracujących z dziećmi, które nie umieją jeszcze czytać lub z dziećmi mającymi problemy z czytaniem (zagrożonymi dysleksją). Z wielkim powodzeniem i bardzo szybko uczą się w ten sposób czytać również dzieci bez problemów edukacyjnych. Nauka czytania sylabami naśladuje etapy rozwoju mowy dziecka (od samogłosek, sylab, przez wyrażenia dźwiękonaśladowcze do wyrazów i zdań).
- „Akademia Rozwoju” (4-9 lat) zajęcia rozwijające umiejętności szkolne, matematyczne, przyrodnicze, językowe.
- Warsztaty umiejętności społecznych (5-12 lat) zajęcia dla dzieci z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym, dla dzieci z trudnościami adaptacyjnymi, z trudnościami w nawiązywaniu relacji rówieśniczych, nieśmiały, wycofanych, a także dla dzieci z autyzmem, z Zespołem Aspergera oraz z Zespołem Downa.
- Zabawy bez zabawek - twórcze, pachnące, i kolorowe zajęcia wspierające rozwój niemowląt i dzieci. Podczas zajęć dziecko doświadcza różnorodnych bodźców zmysłowych, wspierając odpowiednio całościowy rozwój. Podczas zajęć rodzice

dowiadują się, w jaki sposób prawidłowo stymulować zmysły dziecka poprzez proste aktywności i zabawę. Program przewidziany dla dzieci w różnym wieku w podziale na grupy wiekowe.

W Studio Terapii można także zapisać się na diagnozę logopedyczną testem KOLD. Diagnoza przeprowadzana jest przez certyfikowanego logopedę, pedagoga, terapeutę SI. Diagnoza logopedyczna testem – KOLD, tj. Kartą Oceny Logopedycznej Dziecka to ocena prawidłowego i zaburzonego rozwoju mowy dziecka. Test ten jest standaryzowany, w związku, z czym posiada, więc określone zasady i warunki przeprowadzania, jest rzetelny, trafny i obiektywny. Test KOLD jest pierwszym polskim testem logopedycznym służącym do diagnozy dzieci w wieku od 1 miesiąca życia do ukończenia 9 roku życia. Badanie KOLD-em obejmuje 12 grup wiekowych w następujących obszarach: rozumienie mowy, nadawanie mowy, reakcje słuchowe, narządy mowy, artykulację i sprawność narządów artykulacyjnych (od 2 roku życia) oraz umiejętności pragmatyczno-społeczne (od 3 roku życia).

Ponadto w Studio Terapii odbywają się spotkania dla rodziców „MAMY MAMOM”, są to warsztaty dla rodziców, głównie dla mam, gdzie odbywają się rozmowy o dzieciach bez dzieci przy kawie. Podczas otwartego spotkania są poruszane tematy codziennie, rodzicielskie, z którymi borykają się mamy. W studio jest także cykl spotkań dla rodziców z najmłodszymi dziećmi, w zamkniętych grupach wsparcia. Ideą tych spotkań jest stworzenie wspólnej, przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni do działania, nieskrępowanego rozwoju i odkrywania otaczającego świata. To czas na spotkanie z kulturą i tradycją, na spokojną rozmowę, nawiązanie relacji. Zajęcia prowadzone są przez trenerów i pedagogów wczesnego rozwoju.

3.14 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Główne zadania Ośrodka to udzielanie rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka, wskazywanie właściwych dla dziecka i jego rodziny form kompleksowej, specjalistycznej pomocy, w szczególności rehabilitacyjnej, terapeutycznej i fizjoterapeutycznej. Ponadto wskazywanie jednostek udzielających specjalistycznej pomocy dzieciom oraz koordynowanie korzystania z usług specjalistów dostępnych na obszarze powiatu. Ośrodek podpisał porozumienie pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej, a Powiatem Ciechanowskim dotyczące zapewnienia realizacji zadań wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego na obszarze powiatu ciechanowskiego, którego Ośrodek jest realizatorem. Ponadto Ośrodek w ramach programu

„Za życiem” realizuje zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w tym: terapia integracji sensorycznej, pedagogiczna, logopedyczna, polisensoryczna, zajęcia rehabilitacyjne, zajęcia prowadzone metodą EEG Biofeedback. Zadanie jest w całości finansowane z budżetu państwa.

W Specjalnym Ośrodku Szkolno –Wychowawczym funkcjonuje przedszkole specjalne dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, z autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz niepełnosprawnością ruchową. Ponadto jest szkoła podstawowa specjalna, która ma oddziały dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz niepełnosprawnością sprzężoną. Funkcjonowało również gimnazjum specjalne, w którym liczba uczniów w związku z reformą edukacji malała, dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z oddziałami dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym. Poniższe tabele przedstawiają liczbę miejsc i uczniów uczęszczających do Ośrodka.

	2016		
	przedszkole	szkoła podstawowa	Gimnazjum
Liczba miejsc	20	60	23
Liczba uczniów	16	43	23

Źródło: SOS-W w Ciechanowie

	2017		
	przedszkole	szkoła podstawowa	Gimnazjum
Liczba miejsc	20	60	23
Liczba uczniów	19	43	15

Źródło: SOS-W w Ciechanowie

	2018		
	przedszkole	szkoła podstawowa	gimnazjum
Liczba miejsc	20	60	23
Liczba uczniów	20	54	3

Źródło: SOS-W w Ciechanowie

4. Edukacja, kultura, sport i rekreacja

Kwestia dziecka w polityce społecznej traktowana jest w sposób priorytetowy. Dzieje się tak, gdyż dziecko wymaga szczególnej troski i ochrony, a działalność na rzecz dzieci powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw i wyrównywaniu szans życiowych poprzez, między innymi ułatwianiu dostępu do oświaty.

4.1 Szkoły, Przedszkola i Żłobki

Gmina Miejska Ciechanów stara się dbać o zapewnienie dostępności do edukacji, a także bogatej oferty zajęć dodatkowych. Szkoły również starają się dostosowywać ofertę edukacyjną do zmieniających się potrzeb kształcenia. Gmina Miejska posiada dobrze rozwiniętą sieć szkół i przedszkoli. W Gminie brakuje jednak miejsc w żłobkach, problem ten jest zauważalny. Ciężko określić, czy wynika to z powodu takiego, że młodzi rodzice chcą szybko wrócić do pracy, czy z takiego, że dużo dzieci się rodzi. Sytuację przedstawiają poniższe tabele.

Liczba publicznych żłobków i przedszkoli znajdujących się na terenie Gminy.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Żłobki	przedszkola	Żłobki	Przedszkola	Żłobki	Przedszkola
Liczba placówek publicznych na terenie Gminy Ciechanów	1	7	1	7	1	7
Liczba miejsc w placówkach	42	1000	42	1000	42	1000
Liczba dzieci przyjętych do placówek	42	836	42	980	42	953

Źródło : CUW w Ciechanowie

Liczba niepublicznych żłobków i przedszkoli znajdujących się na terenie Gminy.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Żłobki	przedszkola	Żłobki	Przedszkola	Żłobki	Przedszkola
Liczba placówek niepublicznych na terenie Gminy Ciechanów	0	12	0	12	2	11
Liczba miejsc w placówkach	0	632	0	632	44	645
Liczba dzieci przyjętych do placówek	0	478	0	511	44	550

Źródło: CUW w Ciechanowie

Z danych zawartych w powyższych tabelach wynika, że na terenie Gminy liczba miejsc w stosunku do liczby przyjętych dzieci na przestrzeni ostatnich 3 lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Zaznaczyć należy, że wszystkie miejsca w żłobkach są wykorzystane, natomiast w przedszkolach większość. Podobnie jest, jeśli chodzi o niepubliczne placówki. Liczba placówek niepublicznych również cieszy się dużą popularnością. Liczba miejsc w stosunku do liczby przyjętych dzieci na przestrzeni ostatnich 3 lat ma tendencję wzrostową, prawie wszystkie miejsca w placówkach są wykorzystane. Jak wyżej wspomniano, ewidentnie zauważalna jest popularność żłobków, które mają na celu wspierać rodziców w godzeniu pracy zawodowej z opieką nad dziećmi. Ważne jest, aby żłobek zapewniał dzieciom opiekę w warunkach, jak najbardziej zbliżonych do warunków domowych, a więc ma w nim być bezpiecznie, pogodnie i spokojnie. Dziecko powinno czuć się komfortowo, a adekwatnie dobrana kadra ma umożliwić dziecku odpowiedni rozwój. Ze względu na duże zainteresowanie rodziców umieszczeniem dzieci w żłobkach w 2018 roku powstały aż 2 placówki, w których wszystkie miejsca były zajęte.

4.2 Niepubliczne przedszkole Alpić

Niepubliczne Przedszkole (NP) Alpić istnieje od 31.05.2019 roku wcześniej funkcjonowało pod nazwą Niepublicznego Specjalistycznego Punktu Przedszkolnego (NSPP) PAN CZU. Od 01.06.2016 roku z usług NSPP, skorzystało kilkanaście dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm/niepełnosprawność sprzężoną w wieku od 2,5 do 9 lat. Na dzień 01.10.2019 roku NP Alpić/NSPPP PAN CZU dysponuje łącznie ok. 20 bezpłatnymi miejscami w przedszkolu dla dzieci z terenu miasta Ciechanów. Pobyt dzieci zarówno w NSPP Pan Czu jak i NP Alpić ma charakter bezpłatny dla dzieci z orzeczeniem,

natomiast dla dzieci bez orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego pobierane są jedynie opłata za wyżywienie oraz opłata za zajęcia świetlicowe-pobyt dziecka powyżej 5h/dziennie. Dzieci są objęte pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie m.in.

- indywidualnej:
  - terapii pedagogicznej,
  - terapii logopedycznej,
  - terapii wg metody Integracji Sensorycznej,
- grupowej :
  - treningów umiejętności społecznych,
  - treningów umiejętności psycho-społecznych,
  - dogoterapii grupowej,
  - alpakoterapii grupowej
  - logopedii grupowej,
  - sensomotoryki/grupowych zajęć sensorycznych
  - muzykoterapii,
  - arteterapii

Ponadto począwszy od 01.06.2016 roku istnieje możliwość przeprowadzenia na terenie NSSP PAN CZU bezpłatnej diagnozy psychologiczno-pedagogiczno-psychiatrycznej pod kątem całościowych zaburzeń rozwojowych ze spektrum autyzmu (np. autyzm dziecięcy, autyzm atypowy, zespół Aspergera, niepełnosprawność sprzężona).

Liczba szkół podstawowych w Gminie Miejskiej Ciechanów

	2016	2017	2018
Liczba szkół podstawowych	5	6	6
Uczniowie	2794	2767	3682

Źródło: CUW w Ciechanowie

Na terenie miasta funkcjonuje obecnie 6 publicznych szkół podstawowych. Znajdują się również 2 placówki niepubliczne Społeczna Szkoła Podstawowa STO z Oddziałami dwujęzycznymi im. Ireny Sendlerowej oraz Szkoła Podstawowa TWP. Ponadto warto podkreślić, że istnieje również Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II, gdzie są realizowane następujące formy pomocy edukacyjnej, terapeutycznej,

psychologicznej i pedagogicznej dla uczniów posiadających orzeczenia kształcenia specjalnego m.in.:

- Terapia logopedyczna,
- Zajęcia korekcyjno- kompensacyjne,
- Terapia Tomatia,
- Terapia zajęciowa,
- Zajęcia z oligofrenopedagogiem,
- Terapia integracji sensorycznej,
- Terapia EEG Biofeedback,
- Gimnastyka korekcyjna,
- Trening umiejętności społecznych.

Liczba gimnazjów w Gminie Miejskiej Ciechanów

	2016	2017	2018
Liczba gimnazjów	4	8	0
Uczniowie	1237	820	392

Źródło: C UW w Ciechanowie

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 w związku z wprowadzoną reformą edukacji ostatnie roczniki oddziałów gimnazjalnych funkcjonowały w szkołach podstawowych.

4.3 Wolontariat

Na terenie gminy działa Ciechanowskie Stowarzyszenie Wolontariat, które zajmuje się głównie wspieraniem organizacji pozarządowych w poszukiwaniu wolontariuszy oraz organizacją eventów, podczas których składają podziękowania wolontariuszom za ich bezinteresowną pracę. Podczas Gali Wolontariatu corocznie nagradzanych jest ponad 100 wolontariuszy. W 2018 roku zostało wyróżnionych 12 wolontariuszy, którzy zajmowali się bezpośrednią pomocą rodzinom i dzieciom potrzebującym, nie wliczając wolontariuszy pracujących na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Byli to wolontariusze m.in. projektu Szlachetna Paczka, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Serce Matki. Dostyc rozwinięta formę wsparcia w ramach wolontariatu oferuje również

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie. Swoją pracę w latach 2016-2018 świadczyło w sumie 86 wolontariuszy. Wolontariusze pomagali przy odrabianiu lekcji dzieciom w ramach zajęć nazwanych „Pogotowiem Edukacyjnym”, w godzinach 14-16 od poniedziałku do piątku na terenie Ośrodka. Ponadto udzielali korepetycji, pracowali w Placówce Wsparcia Dziennego znajdującej się w strukturach MOPS, wspierali realizację projektów socjalnych oraz imprez organizowanych przez MOPS. Pracę wolontariuszy monitoruje koordynator, który prowadzi dokumentację pracy, współpracuje z instytucjami w celu pozyskiwania wolontariuszy itp.

4.4 Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom posiadającym 3 i więcej dzieci. Od stycznia 2019 roku o kartę mogą ubiegać się także rodzice dorosłych dzieci. W latach 2016-2019 wydano karty dla 138 rodzin, w tym 438 dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów posiadających 3 i więcej dzieci. Ponadto od stycznia 2019 roku wydano karty dla 448 rodziców dorosłych dzieci. Do programu kwalifikują się dzieci w wieku do 18 roku życia oraz uczące się do 25 roku.

Od 2017 roku Gmina Miejska Ciechanów przystąpiła do programu Karta Dużej Rodziny oferując system ulg i zniżek: MOSiR- ulgowy bilet na basen, ZKM – tańsze przejazdy autobusami komunikacji miejskiej, niższe opłaty dla dzieci korzystających z zajęć oferowanych COEK Studio.

	Karta Dużej Rodziny			
	2017	2018	2019	Łącznie
Ilość rodzin	45	38	55	138
Ilość dzieci w rodzinach	139	116	183	438

Źródło: UM Ciechanów

4.5 Organizacje pozarządowe

Współpraca Samorządu Miasta Ciechanów z organizacjami pozarządowymi odbywa się na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy. Ma ona charakter finansowy i pozafinansowy polegający na wspieraniu merytorycznym organizacji, szkoleniach, udostępnianiu mienia publicznego, patronatów itp. Wsparcie finansowe odbywa się na podstawie zawieranych umów o współorganizację przedsięwzięć lub w ramach otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Do

priorytetowych zadań publicznych należą zadania z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz oświaty, edukacji i wychowania. Większość organizacji korzystających ze środków publicznych w trybach wskazanych powyżej realizuje działania na rzecz wspierania rodzin np.:

- Polski Czerwony Krzyż, Oddział Rejonowy w Ciechanowie – półkolonie dla dzieci pochodzących z rodzin podopiecznych PCK, programy edukacyjno-profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, uczniów miejskich szkół, wsparcie żywnościowe podopiecznych PCK
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – ognisko pracy pozaszkolnej TPD, wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży.
- Fundacja Bank Żywności - wsparcie żywnościowe najuboższych mieszkańców Ciechanowa.
- Kluby sportowe - które poza szkoleniem zawodników oferują zajęcia sportowe pozalekcyjne oraz zajęcia i opiekę (półkolonie) w sezonie letnim.
- ZHP hufiec Ciechanów - wypoczynek letni, programy rekreacyjno-edukacyjne skierowane dla uczniów szkół miejskich.

Warto wspomnieć szerzej o organizacji Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, która jest organizacją pożytku publicznego. Jest najstarszym w Polsce stowarzyszeniem tworzącym ruch społeczny na rzecz pomocy dzieciom i ich rodzicom. Głównym celem tego ruchu jest troska o prawa, jakość warunków życia, wychowania i edukacji dziecka, jego wszechstronny rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość i godność, równość szans życiowych. Swoją tożsamość kształtuje w oparciu o 6 podstawowych zasad znajdujących odzwierciedlenie w realizacji aktualnych celów. Są to zasady

- Równości szans wszystkich dzieci do: wychowania w rodzinie, dostępu do nauki, opieki zdrowotnej, dóbr kultury, zdobyczy techniki, rozwoju perspektyw życiowych.
- Sprawiedliwego, równego traktowania, poszanowania podmiotowości i godności dziecka.
- Tolerancji i szacunku dla drugiego człowieka, jego pracy oraz poglądów.
- Wychowania w duchu patriotyzmu.
- Integracji, solidarności i ochrony praw pokrzywdzonych oraz dyskryminowanych.
- Działalności humanitarnej, charytatywnej, wzajemnej pomocy, pracy społecznej i wolontariatu.

Działania Towarzystwa kierowane są do czterech kręgów odbiorców, do:

- 1) dzieci i młodzieży także po osiągnięciu pełnoletności,

- 2) rodziców,
- 3) innych osób, grup zawodowych i samorządowych świadczących na rzecz dziecka i rodziny,
- 4) ogółu społeczeństwa.

4.6 Być jak inni

Fundacja zajmuje się przede wszystkim wsparciem dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i innymi zaburzeniami rozwojowymi, poprzez prowadzenie kompleksowej diagnozy, terapii i edukacji, rehabilitacji medycznej, fizycznej, psychicznej, społecznej. Zajmuje się również promowaniem problemu i potrzeb osób dotkniętych ww. zaburzeniami oraz przeciwdziałaniem ich marginalizacji społecznej oraz rzecznictwem interesów i praw osób niepełnosprawnych. Działania te są możliwe poprzez powołanie podmiotu prowadzącego działalność leczniczą: Ośrodka Diagnostyczno-Terapeutycznego. Kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia umożliwiają prowadzenie Poradni dla osób z autyzmem oraz Poradni logopedycznej. W każdej z poradni pracują wykwalifikowani specjaliści tj. pedagodzy specjaliści, psychologowie, logopedzi, terapeuci integracji sensorycznej, rehabilitanci, lekarz psychiatra dziecięcy, lekarz pediatra, logopedzi w Poradni logopedycznej. Współpraca Fundacji z instytucjami administracji państwowej umożliwia prowadzenie dodatkowej terapii osób z autyzmem innej niż ta, która finansowana jest ze środków NFZ. W latach 2017-2018 Fundacja zrealizowała projekt finansowany z funduszy unijnych - Dać szansę - Być jak inni, który kierunkowany był na wsparcie dzieci autystycznych i ich rodzin w środowisku domowym. Promocję problematyki osób niepełnosprawnych, a w szczególności osób z autyzmem Fundacja realizuje poprzez współpracę z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Ciechanowie. Fundacja jest również organizatorem i współorganizatorem konferencji naukowych dotyczących ww. obszaru. Fundacja współpracuje z przedszkolami, Specjalistycznym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Ciechanowie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie oraz szkołami, w których uczą się ich podopieczni.

4.7 Budżet Obywatelski Miasta Ciechanów

Mieszkańcy Ciechanowa przejawiają duże zainteresowanie aktywnymi formami spędzania czasu na świeżym powietrzu. Gmina Miejska wyszła naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i stworzyła możliwość zgłaszania swoich propozycji i decydowania o ich wyborze w ramach Budżetu Obywatelskiego. Daje on możliwość mieszkańcom, radom mieszkańców osiedli składania własnych projektów. Dzięki zgłoszonym i wybranym przez mieszkańców propozycjom zadań w ramach budżetu obywatelskiego, w mieście zostało

zrealizowanych wiele projektów z obszaru wspierania rodziny i dzieci. W ostatnich trzech edycjach budżetu obywatelskiego mieszkańcy postawili na modernizację i budowę nowych placów zabaw, siłowni zewnętrznych, boisk i miejsc aktywnej rekreacji. Warto wymienić tu min. projekty:

- Budowa boiska wielofunkcyjnego na terenie placu zabaw przy ul. Wesołej.
- Wykonanie dojazdu do placu zabaw przy ul. Kruczej oraz rozbudowa istniejącego placu zabaw przy ul. Dobrej o elementy siłowni.
- Budowa boiska do siatkówki plażowej wraz z 1000 godzin zajęć rekreacyjno-sportowych.
- Rozbudowa parku aktywnej rekreacji, budowa chodnika oraz montaż 3 lamp.
- Utworzenie placu zabaw wraz z siłownią zewnętrzną na osiedlu Księcia Konrada.
- Budowa siłowni zewnętrznej Miejskiego Zespołu Szkół nr 2 wraz z realizacją zajęć rekreacyjno-sportowych.
- Niski park linowy przy ul. Kraszewskiego.
- Zjeżdżalnie wodne na miejskim basenie odkrytym.
- Siłownia zewnętrzna na placu zabaw przy ul. Wesołej.
- Eko-klasa – plenerowe lekcje przy Szkole Podstawowej nr 4 z budową dodatkowych miejsc parkingowych.
- FIGLORAJ – modernizacja placu zabaw przy Miejskim Przedszkolu Nr 6 w Ciechanowie.
- Brzozowy zakątek – skwer sensoryczny przy ul. Palińskiego.

W ramach Budżetu Obywatelskiego kompleksową rewitalizację przeszło kąpielisko Krubin. Zmodernizowane zostały pomosty oraz teren kąpieliska. Wybudowano tam boisko do piłki plażowej, pojawiły się nowe nasadzenia. Dzięki wyposażeniu terenu w ławki ze stolikami i urządzenia zabawowe, nowe nasadzenia, budowę czterech pomostów dla wędkarzy, utwardzenie ciągów komunikacyjnych wokół zbiornika, miejsce stało się bardziej przyjazne dla spędzających tam wolny czas rodzin z dziećmi. W mieście zmodernizowane i wybudowane zostały tereny zielone min. dzięki projektom:

- „Zaciszny kącik na Blokach” przy ul. Świętochowskiego
- Elementy małej architektury wzdłuż kładki na błoniach zamkowych i budowa miejsc parkingowych przy ul. Parkowej
- Kwiaty i zieleń na ul. Warszawskiej.

- Łąkowy zakątek na Blokach przy ul. Wyzwolenia, Okrzei i Spółdzielczej

Dzięki projektowi zgłoszonemu do BO w Ciechanowie zamontowane zostały przewijaki plenerowe oraz przewijaki w instytucjach publicznych”. Renowację przeszło też ogrodzenie na terenie Miejskiego Przedszkola Nr 3 w Ciechanowie. Dużym zainteresowaniem mieszkańców cieszyły się licznie zgłaszane projekty dotyczące budowy i modernizacji parkingów i chodników. Dzięki temu prawie w każdym osiedlu w ostatnich trzech latach przybyło nowych miejsc do parkowania dla rodzin.

- Rozbudowa parkingu osiedlowego dla samochodów wzdłuż ulicy Sikorskiego na wysokości budynków nr 2,4,6 – II etap na wysokości budynku nr 4. Budowa 25 miejsc parkingowych przy ul. Gwardii Ludowej na wysokości Miejskiego Przedszkola nr 5.
- Budowa chodnika przy ul. J. Dąbrowskiego (odc. od ul. Waryńskiego do ul. Kicińskiego).
- Budowa chodnika na części pasa drogi gminnej dojazdowej do osiedli „Witosa Apartaments” oraz „Villa Art” przy ul. Witosa.
- Uzupełnienie infrastruktury terenu rekreacyjnego przy ul. M. Dąbrowskiej w zatokę postojową, chodnik oraz altany rekreacyjne.
- Wjazd z kostki brukowej do placu zabaw na Wesołej.
- Wykonanie infrastruktury na ulicy Gostkowskiej, Komunalnej oraz zainstalowanie urządzeń zabawowych.
- Budowa miejsc parkingowych przy Rodzinnym Ogrodzie Działkowym Krubin.

Dzięki projektom „miękkim”, dotyczącym sfery kultury i sportu w mieście odbyły się Obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu w Ciechanowie oraz II Ciechanowski zlot rodzin dzieci z zespołem Downa oraz Gala Niepełnosprawności. Zrealizowany został projekt dotyczący wsparcia szkolenia piłkarskiego dzieci i młodzieży. Wspierano projekty dotyczące piłki plażowej skierowane do dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym. Ciechanowianki powyżej 16 roku życia mogły uczestniczyć w kolejnych edycjach kursu samoobrony pn. „Bezpieczna Ciechanowianka”.

Ponadto na terenie miasta funkcjonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który świadczy usługi w ramach Karty Dużej Rodziny. Z obiektów sportowo-rekreacyjnych ww. Ośrodka skorzystało w 2016 roku -3 490 osób, w roku 2017- 2 816 osób, natomiast w 2018 roku- 3 148 osób. Ponadto na terenie miasta działa Klub Pływacki Ciechanów, który zrzesza

około 100 zawodników. Klub zajmuje się głównie nauką pływania, jednak jest też organizatorem wielu imprez integracyjnych skierowanych głównie do dzieci z Klubu. Klub zatrudnia 2 trenerów oraz 2 instruktorów pływania.

4.8 Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej COEK Studio

Ciechanowski Ośrodek Edukacji Kulturalnej STUDIO stanowi samodzielną jednostkę organizacyjną. Został utworzony na mocy uchwały nr 263/XXVIII/08 Rady Miasta Ciechanów z dnia 27 listopada 2008 roku. Działa na podstawie statutu, nadanego wyżej cytowaną uchwałą oraz art.11 i 13 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. z 2001r. nr.13 poz.123 ze zm.). COEK STUDIO jest instytucją prowadzącą działalność w zakresie upowszechniania kultury, a w szczególności w zakresie edukacji dzieci i młodzieży. Podstawowym celem COEK STUDIO jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych dzieci i młodzieży poprzez tworzenie, prowadzenie klubów oraz kół zainteresowań, jak również upowszechnianie, organizowanie i promowanie działalności artystyczno-kulturalnej na terenie miasta Ciechanów. W latach 2016-2018 COEK Studio prowadził szeroką działalność ukierunkowaną w stronę rodzin i dzieci. Odbywały się następujące zajęcia:

- 1) zajęcia plastyczne w okresie od 2015 r do chwili obecnej;
- 2) zajęcia z tańca z ogniem w latach 2015-2018;
- 3) zajęcia muzyczne Forte-Piano dla dzieci i młodzieży od 2015 r do chwili obecnej;
- 4) joga dla dzieci od 2015 r do chwili obecnej;
- 5) zajęcia teatralne dla dzieci i młodzieży od 2015 r do chwili obecnej.

Wszystkie zajęcia w COEK STUDIO przeznaczone dla dzieci są bezpłatne. COEK STUDIO, co roku organizuje dla mieszkańców:

- Obchody Dnia Babci i Dziadka, do których włączają się uczniowie ze szkół,
- Ferie lub półkolonie zimowe, gdzie dzieci uczestniczą w zajęciach z języka angielskiego, nauki pływania z instruktorem na basenie, teatralnych, tanecznych, wokalnych, plastycznych, karate, zajęciach sportowych, z harcerstwa itp.,
- Ciechanowski Jarmark Wielkanocny oraz Bożonarodzeniowy,
- Majówkę na błoniach zamkowych, składająca się z kilku segmentów, które przeznaczone są dla rozmaitych grup docelowych (od dzieci, po młodzież i dorosłych),
- Pikniki i festyny rodzinne,

- Koncerty rodzinne,
- Dzień Dziecka,
- Półkolonie letnie, na których tradycyjnie odbywają się różnego rodzaju zajęcia dla dzieci,
- Spotkania z Teatrem, które miały na celu pokazać szerokie spektrum tematyczne oraz kulturalno-edukacyjne współcześnie działających teatrów plenerowych,
- Jasełka, itp.

4.9 Programy prozdrowotne realizowane w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim

Zdrowie jest wartością nadrzędną, dzięki której człowiek może prawidłowo funkcjonować. Zdrowie jest warunkiem codziennego życia, a nie jego celem. Według Światowej Organizacji Zdrowia „wychowanie zdrowotne ma związek, z jakością życia i tworzenia dobrego fizycznego, społecznego i psychicznego samopoczucia człowieka”. Wychowanie zdrowotne obejmuje nie tylko przekazywanie wiedzy o tym, co jest korzystne lub szkodliwe dla zdrowia, lecz rozwija też umiejętności, które pomagają człowiekowi skutecznie wykorzystać tę wiedzę. W Gminie Miejskiej Ciechanów w latach 2016-2018 organizowanych było kilka programów prozdrowotnych m.in. przez Specjalistyczny Szpital Wojewódzki:

- Program Szkoła Promocji Zdrowia - finansowany i nadzorowany przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, kierowany do młodzieży,
- Program Szkoła Rodzenia – finansowany i nadzorowany przez Samorząd Powiatu Ciechanowskiego, skierowany do rodzin spodziewających się dziecka,
- Program profilaktyki i zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) – finansowany i nadzorowany przez Samorząd Miasta Ciechanów, skierowany do dziewczynek w wieku 12 lat.

5. Mocne i słabe strony istniejącego systemu wspierania rodziny

Poniższa analiza SWOT została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników oraz osób zajmujących się pomocą rodzinie. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z polityką prorodzinną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń. Zaznaczyć należy, że mocne strony

dominują nad słabymi, istnieje, więc realna perspektywa by eliminować słabe strony i zagrożenia, których znów jest więcej niż szans.

Wsparcie rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • kompetentna kadra pracująca w obszarze pomocy rodzinie • dobra współpraca pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za pomoc rodzinom • otwarte na współpracy instytucje i organizacje samorządowe • nieodpłatna pomoc specjalistyczna, np. prawna • duże zaangażowanie władz miasta w realizację zadań na rzecz wspierania rodzin • rozwój wolontariatu • dostępność do edukacji • wsparcie dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, opieka psychologiczno-pedagogiczna w szkołach i przedszkolach • dobra sytuacja na rynku pracy, poprawa dostępu do zatrudnienia • wzrost poziomu finansowego rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • bierność i niewielkie zaangażowanie rodzin w zakresie wykorzystywania własnych zasobów • niski poziom aktywności osób bezrobotnych • niechęć do współpracy ze strony rodzin • brak szybkiego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psychiatrów) • migracje ludzi młodych na inne tereny • trudności związane z naborem osób na stanowisko pracownika socjalnego posiadających kwalifikacje zgodnie z ustawą o pomocy społecznej • rotacja kadry pracującej w obrębie pomocy społecznej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zaangażowania i świadomości społeczności lokalnej w działania na rzecz rodzin • budowanie i gotowość lokalnego partnerstwa wszystkich instytucji w zakresie rozwiązywania problemów społecznych • możliwość podnoszenia kompetencji osób pracujących z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym • zmiana postrzegania instytucji pomocy społecznej w środowisku lokalnym • wzrost autorytetu pracowników pomocy społecznej w środowisku • bliskie położenie miasta Warszawa • zwiększenie świadomości i wrażliwości społeczności lokalnej na 	<ul style="list-style-type: none"> • pokoleniowe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej • zauważalne tendencje do dziedziczenia zachowań bezradności w funkcjonowaniu rodzinnym i społecznym • zanik tradycji rodzinnych • stereotypowe postrzeganie MOPS jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne • występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje • skomplikowane i niespójne przepisy prawa • wzrost zachowań przestępczych wynikających z bierności • brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i formami

problemy rodziny	<p>spędzania przez nich wolnego czasu</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości zaspokajania uzasadnionych potrzeb w zakresie mieszkań socjalnych • słabe uprzemysłowienie • starzejące się społeczeństwo
------------------	---

6.Cele programu

Głównym celem Programu jest wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapobieganie marginalizacji życia rodzinnego, promowanie modelu i wartości rodziny poprzez dalszy rozwój, budowanie i doskonalenie istniejącego wielopłaszczyznowego systemu wspierania rodziny.

Cel szczegółowy : Wspieranie prawidłowej funkcji rodziny poprzez zabezpieczenie potrzeb bytowych			
Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki/
1.Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	2020-2022	MOPS Organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych pomocą
2.Wsparcie finansowe z systemu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i świadczeń wychowawczych	2020-2022	MOPS	Liczba rodzin
3.Realizacja rządowych programów Program 500+, 300+	2020-2022	MOPS	Liczba beneficjentów Programu
4.Pomoc w dożywianiu zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w formie gorącego posiłku	2020-2022	MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania
5.Udzielanie pomocy w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego i zryczałtowanego dodatku energetycznego	2020-2022	MOPS, UM	Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych
6.Rozwój polityki mieszkaniowej	2020-2022	UM	Liczba rodzin, którym przyznano mieszkania

7.Przyznawanie i wypłata stypendiów socjalnych	2020-2022	MOPS	Liczba przyznanych stypendiów
8.Zapewnienie pomocy (w tym schronienia) rodzin/osobom doświadczającym przemocy	2020-2022	MOPS, organizacje pozarządowe, Sąd, BPiRPU	Liczba osób którym udzielono schronienia, liczba NK
9.Organizowanie i współfinansowanie form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży w szczególności dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	2020-2022	MOPS, UM, placówki oświatowo-wychowawcze, organizacje pozarządowe, PCPR	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku
10.Tworzenie instytucjonalnych form opieki nad dziećmi	2020-2022	UM, PCPR	Liczba miejsc w placówkach
11.Poszerzanie nieodpłatnych ofert zajęć pozalekcyjnych, wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	2020-2022	Organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, UM, MOPS	Liczba zajęć i ofert, liczba dzieci objętych wsparciem
12.Promowanie działań na rzecz rodzin, możliwość korzystania z ulg w obszarze Karty Dużej Rodziny, wzmacnianie kondycji finansowej rodzin wielodzietnych	2020-2022	UM	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny

Cel szczegółowy : Rozpoznanie problemów rodzin i ich wsparcie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.Diagnoza rodzin na podstawie wywiadu środowiskowego oraz ustalenie plany pomocy	2020-2022	MOPS	Liczba rodzin
2.Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia w formie asystenta rodziny	2020-2022	MOPS	Liczba rodzin i liczba asystentów
3.Monitorowanie rodzin i zapewnienie im specjalistycznego wsparcia(psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, prawnego, mediacji itp.)	2020-2022	MOPS, UM, BPiRPU, Sąd, organizacje pozarządowe, placówki oświatowo-wychowawcze, PCPR	Liczba udzielonych porad, mediacji, liczba osób korzystających ze wsparcia

4. Rozwijanie działań wspierających i edukacyjnych skierowanych do rodzin biologicznych dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej	2020-2022	MOPS, Sąd, PCPR	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych
5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego, obejmujących dzieci opieką i wychowaniem	2020-2022	UM, MOPS, organizacje pozarządowe	Liczba dzieci i liczba działających placówek
6. Zapewnienie usług dla rodzin z dziećmi tj. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	2020-2022	MOPS, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin
7. Organizowanie warsztatów dla rodziców, podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	2020-2022	PPP, Sąd, organizacje pozarządowe, MOPS, inne podmioty działające na rzecz rodzin	Liczba zorganizowanych warsztatów i liczba uczestników

Cel szczegółowy : Podnoszenie kompetencji osób działających na rzecz dziecka i rodzin, doskonalenie lokalnego systemu wsparcia

Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Umożliwienie udziału w profesjonalnych szkoleniach, kursach, warsztatach podnoszących wiedzę i kompetencje osób pracujących z rodzinami	2020-2022	UM, MOPS, BPiRPU, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba uczestników
2. Wspieranie osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem poprzez udział w superwizjach zewnętrznych, zapobieganie wypaleniu zawodowemu	2020-2022	UM, MOPS, BPiRPU	
3. Rozwój i promocja wolontariatu	2020-2022	MOPS, UM, organizacje pozarządowe	Liczba wolontariuszy, liczba projektów

Cel szczegółowy : Profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia

Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Realizacja programów prozdrowotnych	2020-2022	Podmioty lecznicze, Organizacje pozarządowe	Liczba programów, liczba uczestników
2. Prowadzenie profilaktyki	2020-2022	BPiRPU, MOPS,	Liczba

uzależnień poprzez realizację programów profilaktycznych		podmioty lecznicze	programów i liczba uczestników
3.Udzielanie kompleksowego wsparcia kobietom w ciąży i ich rodzinom, w ramach realizacji ustawy „Za życiem”	2020-2022	MOPS, podmioty lecznicze	Liczba rodzin objętych wsparciem

7.Adresaci Programu

Adresatami Programu są przede wszystkim rodziny przeżywające trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zamieszkujące Gminę Miejską Ciechanów. Realizacja zadań ujętych w Programie ma pozwolić na stworzenie optymalnych warunków dla poprawy, jakości życia dzieci z tych rodzin. Podejmowanie planowanych, interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań ma zminimalizować negatywne skutki życia w dysfunkcyjnych środowiskach, by w przyszłości rodziny mogły funkcjonować prawidłowo w społeczeństwie.

8.Realizatorzy Programu

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 dla Gminy Miejskiej Ciechanów będą instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom. Współdziałanie oraz profesjonalne podejście do problemów występujących w rodzinie, umożliwi stworzenie spójnego i wielowymiarowego wsparcia rodziny. Do tych instytucji należą m.in.:

- Urząd Miasta Ciechanów
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie
- Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Ciechanowie
- Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie
- Sąd Rejonowy w Ciechanowie Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie
- Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy
- Placówki oświatowo-wychowawcze
- Placówki Służby Zdrowia
- Organizacje pozarządowe

- inne podmioty podejmujące działania na rzecz rodzin

9. Źródła finansowania Programu

Głównym źródłem finansowania Programu będą środki własne Gminy Miejskiej Ciechanów. Poza tym środki finansowe na realizację Programu pozyskiwane będą z:

- budżetu państwa
- Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy Unii Europejskiej
- budżetu organizacji pozarządowych (w tym środki pochodzące z wkładu własnego tych organizacji)

10. Monitorowanie i ewaluacja Programu

Monitoring realizowanych celów będzie opierał się przede wszystkim na analizowaniu danych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie oraz na pozyskiwaniu informacji od podmiotów realizujących poszczególne zadania. Uzyskane informacje pozwolą na ocenianie wartości i skuteczności Programu. Z uwagi na długi okres realizacji Programu, będzie podlegał on ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się wspieraniem rodzin.

11. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 dla Gminy Miejskiej Ciechanów zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy, jakości życia rodzin, a szczególnie dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się z problemami. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację Programu powinny włączyć się aktywnie wszystkie instytucje, które w zakresie swoich działań mają wspieranie rodzin. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być poprawa funkcjonowania rodzin, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego, zminimalizowanie negatywnych zachowań, a przede wszystkim stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.